

SALANTŲ REGIONINIO PARKO PRODUKTO ŽENKLO SUTEIKIMO PASLAUGŲ TEIKĖJAMS KRITERIJAI

Įvadas

Salantų regioninis parkas yra unikalus savo natūraliu kraštovaizdžiu, propaguojantis ir vertinantis šio krašto etines kultūros vertybes, vystantis tradicinę ekologiškai švarią ūkinę veiką, sudarantis sąlygas organizuotam poilsiui, pažintiniam turizmui Lietuvoje. Salantų regioniniame parke saugoma tai, ką vertingiausio turi šis kraštas.

Salantų regioninio parko gamtos ir kultūros vertybės:

Gamtos išteklių – gyvosios ar negyvosios gamtos elementai (augalija, gyvūnija, įskaitant ir buveines, vanduo, žemė (jos paviršius ir gelmės), kuriuos žmogus naudoja arba gali naudoti savo reikmėms. Išskirtinės Salantų regioninio parko vertybės yra prieš 26 tūkstančius metų slinkusio paskutinio ledyno suformuoti iki šiol ūkinės veiklos nepalieti Šauklių, Kulalių, Erlėnų, Igarų riedulynai.

Vandenys. Salantų regioninio parko hidrografinį tinklą sudaro Minijos, Salanto, Blendžiavos, Mišupės, Kūlupio, Pestupio, Eiškūno, Bartuvos, Alanto upės bei gausybė bevardžių upelių. Didžiausią parko dalį užima Minijos baseinas ir tik šiaurinė parko teritorija priklauso Bartuvos upės baseinui. Į parko teritoriją patenkantis Minijos slėnis gausiai išraižytas šaltinių, raguvų bei atodangų, o pati upė labai vingiuota, slenkstėta, joje daug duburių, kaskadų bei rėvų. Minijos upės slėnis - paukščių (griežlių ir tulžių) apsaugai svarbi teritorija. Parko plotas – 13 265 ha.

Augalija ir gyvūnija. Salantų regioninio parko teritorijoje užfiksuotos 26 Lietuvos raudonosios knygos augalų rūšys. Šiaurinėje parko dalyje aptinkama net 10 rūšių orchidinių augalų, natūraliose salpinėse Minijos slėnio pievose auga įvairios retos, saugomos augalų rūšys. Riedulių įvairumu, gausa bei unikaliu tundrą primenančiu kraštovaizdžiu parko teritorijoje išsiskiria Šauklių riedulynas. Tai natūrali vietovė, kur auga įvairiausių formų, vešlūs, siekiantys net 6 metrų aukštį kadagiai. Parko teritorijoje užregistruotos 27 į Lietuvos Raudonąją knygą įrašytos paukščių rūšys. Upių šlaitai, sausapievis, riedulynai turtingi vabzdžių gausa bei įvairove. Šaltiniuose, srauniose parko upėse veisiasi lašišinės žuvys, gyvena ūdros.

Kultūros vertybės. Salantų regioninį parką reprezentuoja per 210 kultūros paveldo objektų. Architektūros paveldui priklauso Mosėdžio vandens malūnas, Kūlupėnų geležinkelio tiltas, Šalyno ir Tintelių palivarkų sodybos, Mosėdžio, Salantų, Kalnalio, Kartenos bažnyčios, Kartenos Lurdo grotos. Išskirtini parko teritorijoje veikiančios muziejai: vyskupo Motiejaus Valančiaus gimtinės muziejus, Orvydų sodyba - muziejus bei Respublikinis Vaclovo Into akmenų muziejus.

Etnografiniai kaimai ir gyvenvietės, archeologijos paveldas. Salantai garsėja kaip urbanistinis draustinis, saugantis miesto gatvių tinklo struktūrą, aikštės planą, erdvinę kompoziciją. Išlikęs įspūdingas Salantų dvaro parkas. Etninę architektūrą reprezentuoja senosios sodybos Jakštaičių, Erlėnų kaimuose. Smulkioji architektūra - kryžiai, koplytėlės, koplytstulpiai, stogastulpiai yra neatsiejama šio regiono kraštovaizdžio dalis. Parke unikalus archeologijos paveldas - Gaidžio kalnas, Imbarės, Gintarų, Kartenos, Mosėdžio piliakalniai.

Lankytojas, kuris naudojasi saugomoje teritorijoje teikiamomis paslaugomis, yra laukiamas ekonominis veiksnys, tačiau yra labai svarbu, kad čia būtų teikiamos išskirtinės paslaugos, suteikiančios lankytojui galimybę atitrūkti nuo kasdienybės, šurmulio, turinčios regiono kultūrinį išskirtinumą, todėl yra būtina pasiūlyti ne tik aplankyti saugomas Salantų regioninio parko vertybes,

bet ir būtina atkreipti dėmesį, kad lankytojų poveikis nebūtų kenksmingas biologinei įvairovei, kultūros paveldui, kad nekeltų nepatogumų vietos gyventojams, nebūtų pažeista jų privati erdvė ir teisė į ramų gyvenimą.

Norint tai pasiekti, reikia labai nedaug – pagarbos ir atsakomybės saugomoms vertybėms, žmogui, lankytojui, tačiau kol tai yra siekiamybė – saugomų teritorijų ženklas yra tarpinis etapas, padėsiantis lankytojui, vartotojui atrasti vertybes, paslaugų teikėjui užsitarnauti klientų pasitikėjimą, o visiems kartu – ateities kartoms išsaugoti vertingiausias Salantų regioninio parko kraštovaizdžius, praturtintus gamtinių ir kultūros paveldo vertybių.

Salantų regioninio parko produkto ženklą suteiks nepriklausoma nuo paslaugų tiekėjų Salantų regioninio parko direktoriaus įsakymu sudaryta ženklo suteikimo Komisija (toliau - Komisija), kuri vertins paslaugų tiekėjus ir produktus, atsižvelgiant į kriterijus, parengtus remiantis šiais vertybiniais principais:

- paslaugos yra teikiamos, neprieštaraujant Salantų regioninio parko tikslams;
- autentiškumas, išskirtinumas;
- atsižvelgimas į šio regiono kultūros paveldą, tradicijas;
- paslaugos teikiamos, nepakenkiant gyvajai gamtai ir biologinės įvairovės vertybėms, jos yra palankios žmogaus sveikatai;
- išlaikytas asmeninis dėmesys kiekvienam paslaugos naudotojui;
- pasiūlyta veikla gamtoje sveikatos, pažinimo, poilsio tikslais;
- pritaikyta šeimoms su vaikais (tiek kainos, tiek aplinkos prasme);
- prisideda prie vietos bendruomenės raidos ir jos veiklos palaikymo.

Ženklo naudotojui suteikiama teisė naudoti ženklą rinkodaros tikslais ir jį naudoti išorinėje reklamoje. Ženklo naudojimo teisėtumą užtikrina Salantų regioninio parko direktorijos išduotas pažymėjimas, kuriame nurodoma, kokioms paslaugoms yra suteiktas ženklas ir pažymėjimo galiojimo terminas.

Ženklo suteikimo kriterijai

Ženklas suteikiamas fiziniams ir juridiniams asmenims, kurie yra deklaravę savo gyvenamąją, veiklos vietą ar teikia paslaugas, pardavinėja produktus Salantų regioninio parko ribose.

Ženklo suteikimo kriterijai yra skirstomi į privalomus ir į siekiamus.

Privalomus kriterijus paslaugos teikėjas turi atitikti paraiškos vertinimo metu, prieš pasirašant sutartį. Tik atitikus privalomus kriterijus, bus suteikiama teisė naudoti Salantų regioninio parko produkto ženklą 3 metus. Šiam terminui pasibaigus – ženklo turėtojas turės iš naujo įrodyti atitikimą privalomiems kriterijams.

Siekiami kriterijai apima sąlygas, kurios neturi būti įvykdytos sutarties pasirašymo metu, tačiau yra pageidaujama, kad jų būtų siekiama pratęsiant ar atnaujinant Salantų regioninio parko produkto ženklo naudojimo sutartį.

Privalomi kriterijai

Paslaugos teikėjas turi atitikti šiuos keliamus reikalavimus:

1. Verslas yra registruotas savivaldybėje, kurioje vykdoma pagrindinė veikla;
2. Pasirašydamas ženklo suteikimo sutartį, paslaugos teikėjas deklaruoja pritarimą Salantų regioninio parko tikslams ir įsipareigoja vykdyti veiklą, kuri būtų palanki biologinei įvairovei ir tradiciniam saugomam kraštovaizdžiui;

3. Siūlo lankytojams aktyvaus pažintinio turizmo galimybes;
4. Lankytojams prieinamoje vietoje eksponuoja Salantų regioninio parko produkto ženklą, taip pat pateikia informaciją apie produkto ženklo tikslus, lankytojams skirtoje ir kitoje viešoje informacijoje naudoja Salantų regioninio produkto ženklą;
5. Valdomų, nuomojamų statinių architektūra yra suderinta su šio regiono etnokultūrinio kontekstu, vykdoma veikla prisideda prie kultūros paveldo (materialaus ir nematerialaus) išsaugojimo;
6. Dalyvauja bendroje su Salantų regioninio parko direkcija veikloje, aktyviai dalyvauja planuojant direkcijos strategines kryptis, veiklas;
7. Turi būti aktyvus Salantų regioninio parko vietos bendruomenių veiklos dalyvis;
8. Lankytojams pateikiama informacija apie galimybę atvykti, išvykti bei keliauti po saugomą teritoriją, pasinaudojus visuomeniniu ir/ar bemotoriu transportu.
9. Turi parengtą informaciją lankytojams apie atsakingą aplinkosauginę elgesį ir sudaro sąlygas lankytojams elgtis atsakingai aplinkos atžvilgiu (pvz., yra atliekų rūšiavimo konteineriai ir informacija apie atliekų rūšiavimo aplinkosauginę naudą, naudoja aplinkai palankesnius buitines chemijos produktus).
10. Bendradarbiauja su kitais paslaugas teikiančiais subjektais Salantų regioninio parko teritorijoje ir besiribojančiose seniūnijose bei dalinasi informacija su lankytojais apie jų teikiamas paslaugas.
11. Ne mažiau kaip 2 metus iki paraiškos pateikimo termino neturi turėti administracinių nuobaudų dėl aplinkos apsaugos, statybos ir higienos normų nesilaikymo.

Ženklas suteikiamas nemokamai 3 metų laikotarpiui. Po to, jeigu ženklą suteikiančios institucijos bus nuspręsta kitaip, gali būti nustatytas ženklo valdymo mokestis.

Siekiami kriterijai

Ženklo naudotojas pasirengia planą, kaip bus įgyvendinami siekiami kriterijai. Kas 3 metai atnaujinant saugomų teritorijų ženklo naudojimo sutartį, ženklo naudotojas turi būti įgyvendinęs ne mažiau kaip 2 kriterijus iš siekiamų kriterijų sąrašo:

1. Turi puikiai išmanyti Salantų regioninio parko teritoriją, parko lankomus objektus ir įsipareigoti aktyviai teikti informaciją lankytojams apie Salantų regioninio parko lankytinus objektus, jų išskirtinę visuotinę vertę, lankytojams teikiamas viešas paslaugas, direkcijos ar vietos bendruomenės organizuojamus viešus renginius;
2. Pastatuose naudojamos aplinkai palankesnės statybinės medžiagos, pasiektas energetiškai taupaus namo standartas;
3. Turi skundų pateikimo sistemą, pvz.: lankytojams nurodo nepriklausomų institucijų kontaktus (asociacijų, nevyriausybinų organizacijų, ar Salantų regioninio parko direkcijos), kuriais lankytojas turėtų galimybę pateikti atsiliepimus apie suteiktų paslaugų kokybę;
4. Daugiau kaip pusė parduodamų gaminių yra tautinio paveldo produktai;
5. Rūpinasi darbuotojų socialiniu saugumu, nepalaiko korupcinių veikų;
6. Aplinkai palankaus verslo kriterijai:
 - gamintojas, paslaugos tiekėjas turi pasirengęs, pasitvirtinęs aplinkosauginės vadybos

- taisykles¹ ir jų laikosi;
- patalpų šildymui (ne mažiau kaip 10 proc.) naudoja atsinaujinančius energijos šaltinius;
 - nenaudoja plastikinių vienkartinį indų, vengia nebūtinų vienkartinės pakuotės.
7. Pagerina galimybę žmonėms su negalia pasinaudoti paslaugomis, atitinkamai pritaikyta infrastruktūra;
 8. Samdomi darbuotojai yra supažindinti su Salantų regioninio parko tikslais ir atsakingo elgesio principais;
 9. Ne mažiau kaip 30 proc. produktų, medžiagų įsigyti iš vietos² gamintojų;
 10. Aktyviai dalyvauja profesinių tinklų veiklose, kurių tikslas platesnis, išsamesnis Salantų regioninio parko vertybių viešinimas;
 11. Nešališko, nediskriminacinio, teisingo darbuotojų samdymo principo įgyvendinimas;
 12. Ne mažiau kaip 50 proc. samdomų darbuotojų yra vietos gyventojai³;
 13. Taiko žaliųjų pirkimų kriterijus, įsigyjant prekes, medžiagas (ne mažiau nei 30 proc. nuo visų vykdomų pirkimų);
 14. Teikiant maitinimo paslaugas, dalis valgių yra iš atsakingos institucijos patvirtinto kulinarinio paveldo sąrašo.

Įgyvendinimo kontrolė

Ženklo naudojimo teisėtumo ir kriterijų laikymosi kontrolę vykdo Komisija. Gamintojas gauna teisę naudoti Salantų regioninio parko produkto ženklą 3 metų laikotarpiui. Kiekvienam naujam laikotarpiui gamintojas pateikia atnaujintą paraišką ženklui gauti, kurią, kaip ir atitikimą ženklo suteikimo kriterijams, tikrina Komisija.

Kai, patikrinus ženklo naudotojo veiklą, yra randama neatitikimų kriterijams, kurie buvo ženklo suteikimo metu, ženklo naudotojas yra prašomas per 1 mėnesį ištaisyti pažeidimus ir apie tai informuoti įgaliotą instituciją. Jei nurodyti pažeidimai nėra ištaisomi, teisė naudoti ženklą yra atimama ir paslaugos teikėjas turi iš naujo teikti paraišką ženklui gauti.

Už neteisėtą Salantų regioninio parko produkto ženklo naudojimą yra numatoma administracinė atsakomybė pagal Lietuvos Respublikos administracinių teisių pažeidimų kodeksą.

Ženklo suteikimas įforminamas Salantų regioninio parko direktcijos ir gamintojo sutartimi.

¹ Šios taisyklės turi apimti užduotis organizacijos personalui atsakingai elgtis organizacijoje, t.y. patikrinti ar išjungti nenaudojami elektros prietaisai, ar sandarūs vandens čiaupai, nespausdinti bereikalingos korespondencijos, spausdinti ant abiejų popieriaus lapo pusių, rūšiuoti atliekas.

²Vietos gamintojas – veiklą vykdančią Salantų regioninio parko ribose.

³Deklaravę savo gyvenamąją vietą ar vykdančią veiklą Salantų regioninio parko ribose.